

АНТУН БАБИЋ (Бијељина 1931.) дипломирао је вајарство на Академији у Загребу 1958. Доцент на Педагошком факултету у Осијеку, живи у Винковцима, поред вајарства бави се и графичком (објавио четири мапе) и писањем. Самостално и групно излагао широм земље, у Хагу, Будимпешти, Шведиш халу, Лисабону, Силону, Берлину, Јужној Америци, Тунису, Алжиру, Паризу... Аутор више скулптура постављених у јавним просторима, добитник ликовних награда и признања.

ОД НЕОЛИТА ДО САВРЕМЕНОГ

● Већ дуго веран теракоти, Антун Бабић окупљања вајара сматра својеврсним експерименталним радионицама

ПОКУШАВАТИ да се вајарско дело опише, или тражити то од његовог аутора, било би подједнако неизводљиво, а дало би исти резултат који произведе питање »шта је писац хтео да каже«... Стога и сусрет са неким од учесника »Тере« неизбежно завршава више разговором о подстицајима, о идејама из којих нижу дела. Тако реагује и Антун Бабић, када се помене његово дугогодишње друговање с глином и приврженост теракоти као коначном материјалу:

— Земља из које расте трава, земља која нас храни и којој се сви враћамо, неискрпна је могућностима које пружа људском духу да се искаже... Она је и најстарији материјал од ког човек нешто прави. Тако мазну и масну, разни обликованци одува су глину претварали у чудесне ствари. Када су измислили опеку као модел, из ње је израстао читав свет грађевина које нас окружују. Неолитски ђупови могу се исто тако сматрати основним модулом скулптуре, и по визуелним и по материјалним својствима... Вајарство је непобитно везано за земљу.

— Ваше вајарство везано је и за фигуру, као основу на којој од земље отелотворујете ликовну идеју...

— Фигура, био то људски или животињски лик одувек је присутна у ликовној уметности. У фигури је све садржано, и њој се уметност сваки пут враћа, само се приступ мења. Код мене је то далеко од академског реализма — редукујем фигуру од крајњег поједностављења, остављајући само толико препознатљивих елемената, колико нужно захтева скулптура на којој радим.

— Учесник сте ликовних колонија, покретач оне у Илоку. Колико су остале сличне или различите од кикиндског симпозијума?

— Основа сваке такве акције је истовремено окупљање уметника на истом месту, заједничка радионица у којој се долази до неких резултата који су недоступни код затварања у сопствени атеље. Кикиндска »Тера« особена је на више начина. Прво, радним простором, зати могућношћу да се реализују идеје које захтевају велики формат. То је својеврстан експериментални лабораториј, у ком је могуће проверити, употребити и проширити своја ранија сазнања. Томе доприноси и тесна веза симпозијума и ИГМ »Тоза Марковић«, где уз заједнички људски рад скулптура пролази истовремено и кроз уметничке и кроз индустријске фазе. На крају пошто свако од нас ствара и зато да би то видели други људи, важно је то што постоји могућност да овде настало дело изађе у неки отворени простор, где ће га боље видети више људи но што иначе посећује галерије са скулптурама.

РУКА – СЕНЗОР И ВАЈАРСКИ АЛАТ

● Једно од полазишта Јакова Брдар је убеђење да скулптура треба да буде у оквиру људских мера

ПУТ од родног Ливна до Љубљане водио је Јакова Брдар преко Сплита, Ниша и Загреба и тих је година открио како и колико промене амбијента, и сусрети с различитим људима и обичајима, могу да обогате људско и уметничко искуство. За време студија открио је оно што сада назива »искуством руке«, па је одбацио уобичајене алате за вајање. Посебан сензибилитет условно га је да сваку промену места, људи, временских прилика, детаља у пејсажу, свакодневних предмета, простора у ком ради — претвара у нову нијансу идеје чијем је реализовању већ приступио. Тако његове скулптуре доживљавају неочекиване метаморфозе, све до момента када Брдар осети да је достигао »оно право«.

У разговору често застаје, да би доминисно започето и нашао за то најадекватније речи...

— После академије, када сам почео проназити неке своје путеве, себе, открио сам да ми је све потребнији непосредан додир са материјалом, без алата — посредника... Да су људске руке сензори духа и тела, да поседују некако генетско искуство. Спознавао сам све више да се могу препустити природном ритму руку, да их треба ослободити превелике контроле разумом, како би изнашле облик коме заједно тежимо. Наравно, све је то дубљи и компликованији унутарњи процес, који овако звучи сувише једноставно.

— Да ли је и неуобичајено размекшана глина коју употребљавате део таквог процеса?

— Она је један од услова за мој начин рада. У току покрета реагује на сваку промену и скоро у једном потезу рађа се део по део фигура и све њихове особености.

Тај међуоднос материјала, покрета и скулптуре која из тога настаје утврдио ме и у уверењу о односима дела према човеку: висина неког лука и његов угао, дужина равниог хоризонталног елемента или његово претварање у неку закрену или уврнуту форму, не резултирају само скулптуром која носи отисак моје особености. Све се то уклапа и у неке опште људске мере, ван којих скулптура не треба да иде, да би остала приступачна људима.

ЈАКОВ БРДАР (Ливно 1949.) дипломирао је вајарство на љубљанској Академији 1975. године, а последипломске студије у класи Драге Тршара (прошлогодишњег учесника »Тере«) 1979. године. Члан ДСЛУ од 1980., слободан уметник од 1981. живи и ради у Љубљани. Од мноштва изложби на којима је учествовао треба поменути самосталне у Копру, Врхники, Љубљани и Милану, те заједничке у Љубљани, Мурској Соботи, Панчеву, Карловцу, Ријеци, Будимпешти, Паризу, Болоњи, итд. Добитник више награда, од студентске Прешернове до откупних.

— Какав је ваш однос према глини?
— Осећам као да је она нешто више од материјала... Решимо, не као да од глине стварамо нове облике, већ као да нечему враћамо форме, које му по неком природном поретку од раније припадају. Наравно, при том делује и низ утицаја које сам већ помињао. Пример је и мој рад на »Тери«. У последње време посветио сам се женским актима и овамо сам дошао са одређеним идејама које ћу реализовати. Међутим, овај амбијент који подсећа на мучан рад генерација циглара, овај испразњен погон који делује као огољен скелет једног замрлог организма, условили су да радим неке друге ствари, да настају скулптуре у које сам на свој начин транспоновао и тај скелет, и сва прожимања која произилазе из дружења људи различитих вајарских сензибилитета, кожена и искуства...

Х. Радовановић